

Ny Teknik 2021-03-17

”Låt forskare få ägna sig åt att forska – och entreprenörer starta företag”

DEBATT. Svensk innovationspolitik riskerar att sätta krokben för sig själv genom idén att forskare skall bli entreprenörer. Svenska universitetsforskare behöver primärt fokusera på forskning och utbildning, duktiga entreprenörer kommer från näringslivet, skriver tre forskare.

Svenska universitet är centrala för svensk innovation. Genom excellent utbildning utvecklas kompetenta och innovativa studenter som bidrar till svensk industris konkurrenskraft. Genom excellent forskning skapas ny kunskap som kan omsättas till innovationer vilka kommer samhället till nytta på olika sätt. Satsningar på forskning bidrar också till att utveckla våra forskare till bättre lärare. Utan excellent forskning är det omöjligt att nå excellens i utbildning.

Därför är det positivt att den av regeringen föreslagna [forsknings- och innovationspropositionen](#) fokuserar på excellens i forskning och utbildning. De lärosäten som lägger mest resurser på att bygga framstående utbildnings- och forskningsprogram och lyckas attrahera de mest framstående akademikerna också är de som genererar mest innovationer, mest samarbeten med näringslivet, och mest spinoff-företag bland studenter och forskare. Detta har visats i både internationella och våra egna studier.

Vi vill dock varna för inkonsekvenser i propositionen och i den av lärosäten kritiserade enmansutredningen [Innovation som drivkraft \(SOU 2020:59\)](#).

Här antas nämligen att universitet och forskare själva ska ta ansvar för kommersialisering och nyttiggörande av universitetsforskningen. Detta ska stimuleras genom utvärderingar och incitamentsstrukturer. Då blir det lätt att stirra sig blind på det som är mätbart och mäts.

I stället bör vi fokusera på de större, men mindre urskiljbara processerna inom vilka universitetens kunskap kommer samhället till gagn genom flera olika kanaler. Den allra viktigaste kanalen är välutbildade studenter med uppbyggda relationer till universitetens forskare.

I propositionen förordas å ena sidan mer kunskapsinnehåll i högskoleutbildning, till exempel i form av fler disputerade lärare vid sjuksköterskeutbildningarna. Å andra sidan diskuteras ”starkare incitament” för forskare att kommersialisera som bygger på den förenklade synen att forskare skall ta patent som sedan skall licensieras av universitets holdingbolag eller kommersialiseras i form av ett avknopningsbolag.

Denna syn riskerar att leda framstående forskare bort från sin lika viktiga forskning- och utbildningsgärning och missar samtidigt att majoriteten av framgångsrika avknopningsbolag leds av entreprenörer från näringslivet.

Vår egen och andras forskning har tydligt påvisat att avknopningsföretag som uteslutande drivs av forskare har längre tid till kommersialisering, sämre tillväxt, och lägre överlevnadsgrad än avknopningsföretag som drivs av entreprenörer med näringslivserfarenhet.

En stark och forskningsbaserad högre utbildning är central för svensk innovation. Studenter med spetskompetens är en nödvändig motor för innovation inom etablerade bolag, och utgör även lejonparten av dem som blir entreprenörer med idéer sprungna ur högskoleforskning.

Det kan låta paradoxalt att ofta relativt unga studenter är en så viktig grupp jämfört med erfarna forskare, men studier av högskolestudenter i såväl USA som Sverige ger samma slutsatser: studenterna startar mångdubbelt fler företag än anställda vid lärosäten, och studenternas företag utvecklas inte sämre än företagen som startas av högskoleanställda.

Detta gäller vid ledande tekniska universitet som MIT och Chalmers såväl som vid mindre regionala högskolor som Halmstad. Det verkar alltså som om lejonparten av all kommersialisering faktiskt görs av studenter. För innovation krävs det dock inte kvantitet, utan framför allt kvalitet och spets i utbildningen.

Vår tids mest framgångsrika entreprenörer, exempelvis Netflix grundare Reed Hastings och Microsofts grundare Bill Gates, vet att det är viktigare att anställa 'de allra bästa' än 'de allra flesta' ingenjörerna för att bygga ett innovativt bolag. För att få fram sådan spetskompetens från universiteten måste våra bästa forskare vara kunskapsspecialister som också utvecklar och levererar utbildning. Detta är viktigare för svensk innovationskraft än att forskarna själva blir deltidsentreprenörer.

Vi håller med om att Sverige måste bli bättre på att omsätta ny kunskap till framgångsrika innovationer, bland annat genom bättre kompetens inom entreprenörskap och strategisk hantering av immateriella tillgångar.

Här finns stora behov och enorm potential. Men sådana satsningar måste riktas bredare än mot forskare vid svenska lärosäten. Långsiktiga investeringar i forsknings- och utbildningsexcellens, och incitament kopplade därtill, är ett mer validerat recept för att främja innovationer med ursprung i högskoleforskning.

Maureen McKelvey, professor, Göteborgs universitet

Marcus Holgersson, docent, Chalmers tekniska högskola

Karl Wennberg, professor Linköpings universitet, forskare Ratio och Handelshögskolan i Stockholm

Vårt inlägg kommer här (fler inlägg finns att läsa i den digitala versionen av Ny Teknik):

Svensk innovationspolitik riskerar att sätta krokben för sig själv genom idén att forskare skall bli entreprenörer.

Vi instämmer helt i att Sverige behöver satsa på excellens i forskning och utbildning för att kunna stå sig starkt i konkurrensen från omvärlden. Då gäller det att renodla verksamheten så att rätt person hamnar på rätt plats. Att tro, att alla forskare ska bli innovatörer och entreprenörer, innebär en helt felaktig politisk styrning. Forskare vill i allmänhet studera

något som finns. Uppfinnare och innovatörer vill däremot ta fram något som inte finns – men som behövs. Doktorander måste försäkra sig om att bli färdiga på fem år. Uppfinnare får däremot ta stora risker och kanske aldrig lyckas. Det innebär en mentalitetsskillnad.

Enligt Dr. Christian Sandström, har större delen av alla innovationer skapats av enskilda uppfinnare och uppfinnare anställda vid företag. Endast 20 % kommer från akademiska institutioner. Uppfinningar som blir till innovationer gör enorm nytta i samhället. De görs av människor av kött och blod, som är fokuserade på just det. Vi, ordförande i Sveriges två största uppfinnarföreningar, stödjer helhjärtat enskilda uppfinnare så att de åter igen skall tillåtas bli innovatörer när deras uppfinningar väl når marknaden. Tyvärr ser vi att både ekonomiskt stöd och rådgivning saknas för denna grupp. Alla propositioner och utredningar pekar entydigt på att all innovation ska ske inom akademien och av forskare. När kommer man att utvärdera utfallet av alla dessa miljoner som årligen här har pumpas in? När får vi i Sverige ta del av denna utdelning? När en uppfinning väl görs på akademien tas den, trots alla inpumpade miljoner inte heller omhand av akademien. Tusentals patent byggda på Emanuelle Charpentiers gensax, utvecklad i Umeå, har tagits i utlandet. Nästan inga i Sverige.

När kommer man att erkänna de fristående uppfinnarna? När kommer man att öka möjligheterna för dem att återigen få ta del av ekonomiskt innovationsstöd och kompetent rådgivning? Det har under flera decennier skett en förskjutning mot akademien, så att de som verkligen brinner för att omvandla sina uppfinningar till innovationer, nu praktiskt taget berövats alla medel. Vi kräver nu att enskilda uppfinnare återigen ska få ta del av de statliga innovationssatsningarna.

Lena Nyström, Göteborgs uppfinnareförening
Jan-Erik Nowacki, Svenska uppfinnareföreningen

